

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ ЄВРОПИ

*(оглядова довідка за матеріалами преси та Інтернету
за 2016–2017 рр.)*

Література – невіддільна частина будь-якої повноцінної нації. Доволі часто мати уявлення про країну можна з того, які письменники в ній користуються найбільшим успіхом. Кожна нація наново себе формує, переосмислює та змінює відповідно до потреб часу. Попри всі перипетії, українці – не виняток. Література є тим засобом, яким можна спершу створити, а потім узагальнити для ширшого суспільства та для цілої нації відповідні символи, ідеї та цінності, що їх поділяє багато людей. Цей процес узагальнення важко переоцінити – практично всі країни застосовують літературу як частину формації громадянина, члена національної спільноти, й саме роль літератури тут часто – ключова [1, 2].

Адже літератори демонструють на всесвітній загал особисту культуру, культуру країни, традиції, ставлення до життя, повагу до власної історії, самовизначення й самоусвідомлення нації.

Загалом, представники багатьох країн пострадянського простору вже добре почувуються в літературній Європі: відвідують престижні фестивалі, мистецькі акції та письменницькі резиденції, оскільки мають для цього гідне й стабільне фінансове забезпечення. Українські ж письменники не завжди можуть собі дозволити таку розкіш – займатися винятково творчістю, хоч позитивні зміни прослідковуються все частіше.

Експерти зазначають, що в Україні добре розвинена система промоції закордонних письменників, оскільки видавництва фокусуються як на іноземній перекладній класиці, так і на творах сучасних письменників. Зарубіжні автори беруть участь у міжнародних книжкових форумах і ярмарках, що проводяться на теренах нашої країни. Логічним був би й зворотній процес, адже в українському красному письменстві є здобутки й дуже талановиті твори, – проте за межами України і фахівці-літературознавці, й пересічні читачі знайомі лише з творчістю небагатьох.

«Нашу літературу потрібно «розкручувати» за кордоном, але це має бути система, – радить український письменник, президент Міжнародної літератур-

но-мистецької академії С. Дзюба. – Щоб наші тексти дійшли до закордонного читача, мають бути якісні переклади. І, звичайно, треба, щоб виходили книжки, були презентації, престижні закордонні нагороди – літературний резонанс». Міжнародна літературно-мистецька академія України працює як аналогічні закордонні фундації, нині до неї входять відомі письменники, перекладачі, науковці вже з 52-х країн світу. Мета академії – об'єднати зусилля письменників для пропаганди української літератури в світі. «Знаєте, спочатку переді мною була ніби глуха стіна, – ділиться очільник академії, – адже в закордонному читиві не було масової потужної присутності українців. Лише одиниці. Тому нами не надто цікавилися. Мені довелося збагнути їхню систему підходу до авторів із інших країн, і тоді справа зрушила з місця. Розраховувати на допомогу держави в цій справі поки що не доводиться. Тож, оцінюючи реалії, скажу що не миттєво, а впродовж наступних років 20 ми зуміємо розкрутити десь 40–50 українських письменників. І це прекрасно. Ми вже вклинилися в літературне закордоння. А механізм для тих, хто хоче вийти зі своїми творами за межі країни, залишається тим самим: потрібно працювати навзаєм» [3].

Звичайно, допомога держави в цій справі дуже важлива. Так, у 2016 р. Президент України П. Порошенко підписав Закон № 954–VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері». А Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію державної політики щодо видавничої справи та читання до 2020 року, згідно з якою буде розроблено методику та механізми проведення систематичного дослідження стану вітчизняного видавничого ринку й рівня популярності читання у суспільстві. Також буде удосконалено систему проведення моніторингу читацького попиту в бібліотеках, на основі отриманих результатів формуватимуть перелік видань, випуск яких здійснюють за державним замовленням. Концепція передбачає розробку та запровадження методики залучення до читання вихованців дошкільних навчальних закладів та учнів початкових і середніх класів загальноосвітніх навчальних закладів. Для популяризації книги та читання планують проводити просвітницькі кампанії, літературні конкурси, книжкові виставки, залучаючи до цього ЗМІ та використовуючи сучасні інформаційні технології. Крім того, заплановано комплекс заходів, спрямованих на розвиток мережі розповсюдження вітчизняної видавничої продукції та перетворення книгарень на центри популяризації вітчизняної видавничої продукції та читання [4].

Ознакою розуміння необхідності презентації України на великих міжнародних культурних форумах також стали особисті візити на наш стенд у Франкфурті Міністра культури Є. Нищука та Посла України у ФРН А. Мельника. Така участь є надзвичайно значимою з точки зору міжнародного іміджу та є нормальною практикою в багатьох країнах, адже посилює національну презентацію. Не менш важливо, що це – можливість для топ-менеджменту держави наживо відчувати те міжнародне поле, в якому діє культурна дипломатія й ефект для іміджу країни від такої участі.

Позитивним сигналом для книжкової галузі, що відзначило багато закордонних діячів, стало заснування українського Інституту книги. Відтепер в Україні є профільна установа, для якої відкрито багато можливостей, але передбачено й багато обов'язків, зокрема – відповідальність за створення програм підтримки перекладів сучасної української літератури іншими мовами, координація роботи з видавцями й партнерами у підготовці національних презентацій за кордоном. Це дозволить перейти до кращого планування й представлення нашої країни в Європі [5].

Непересічною подією в літературній царині України та світу стало надання Львову статусу «Міста літератури ЮНЕСКО» в рамках програми Creative Cities («Креативні міста»). Літературний напрям у Мережі креативних міст ЮНЕСКО також представляють Прага, Единбург, Краків, Рейк'явік, Дублін та інші. Мережа була створена ще в 2004 р., до 2015 р. вона налічувала 69 міст з 32 країн світу. Наприкінці 2015 р. до мережі приєдналися ще 47 міст, серед яких тепер є й українське. Щоб отримати можливість взяти участь у конкурсі, заявку претендента мали підтримати міста, які вже отримали титул «Місто літератури ЮНЕСКО». Подання Львова схвалили Дублін, Единбург, Норвіч, Мельбурн та Краків, продемонструвавши цим велику довіру до країни й до Львова зокрема. Адже, ставши «містом літератури», Львів буде включено до літературних туристичних маршрутів мережі; мешканці багатьох країн, які цікавляться літературою, будуть поінформовані про появу нового об'єкта на карті їх зацікавлень і зможуть відкрити для себе понад 100 письменників, чиї життя і творчість пов'язані зі Львовом. «Ми не отримаємо грошей за цей статус. Але це – визнання нашої роботи та доступ до мережі інших міст, що беруть участь в програмі Creative Cities», – розповіла Б. Брилинська, представник управління культури Львівської міської ради. Вже в 2016 р., з нагоди першої річниці здобуття титулу, у Львові відбулися літературний фестиваль «Місто, що надихає», літературні зустрічі, театральні дійства, дитяча програма, дискусійні та освітні майданчики. На відкритті фестивалю було презентовано й нову літературну премію міста, якою нагороджуватимуть найкращих письменників [6].

Юстина Соболевська – знаний літературний критик й оглядач, польська письменниця, авторка «Книжки про читання», український переклад якої став бестселером, переконана, що в Україні в літературній царині велике майбутнє: «У вас є культ літератури. На зламі 1990-х і 2000-х на польському ринку з'явилися українські автори – Ю. Андрухович, Н. Сняданко та інші. Тоді на Україну була велика мода». Зараз, вважає письменниця, Україна також зажди присутня, і не тільки з політичних причин. Побувавши на Форумі видавців у Львові, вона була вражена ставленням українців до книжок: «У мене виникло враження, що у вас є голод на літературу – в Польщі такого не побачиш. Видається, що ви шанобливо ставитеся до письменників. У нас таке ставлення можна було спостерігати в 1960-х роках. Зараз – хіба що до лауреатів Нобелівської премії. Мені сподобалось, що на зустрічах в Україні були квитки: так робиться в Європі, але в Польщі ніхто б не прийшов» [7].

Такі спостереження ще раз підтверджують, що, попри сусідство України з іншими країнами, попри те, що Польщу, Чехію, Угорщину, Литву щороку відвідують сотні тисяч українців, культура в цих країнах функціонує зовсім інакше, ніж у нас, сучасний літературний процес там має цілком відмінну структуру [8].

Цікаво, що ще донедавна спроби українських видавництв вийти на іноземний ринок, як правило, залишалися непоміченими. Сьогодні ж можна спостерігати вже зовсім іншу картину – все більше українських авторів користуються популярністю за кордоном, стають бажаними гостями на іноземних літературних фестивалях, а видавництва активно продають права на книжки колегам-іноземцям.

Так, активним продажем прав на свої видання вже не перший рік займається київське видавництво «Нора-друк». У 2016 р. у Франції вийшли друком дві книжки про Чорнобиль: «Оформляндія, або прогулянка в Зону» М. Камиша та «Аномальна зона» А. Кокотюхи. Права на видання роману «Оформляндія, або прогулянка в Зону» також було продано італійському видавництву «Keller Editore». Директор видавництва «Нора-друк» Е. Сімонова зазначає, що на переговорах агенти та видавці запитують про романи з української історії. Це має бути серйозний літературний твір, обсягом 280 – 300 сторінок, але поки що у видавництві нема такої книжки. У 2017 р. очікується вихід роману «Червона зона» А. Чапая в американському видавництві «Dalkey Archive Press».

Видавництво «Основи» почало займатися міжнародною діяльністю в 2015 р. Перший вагомий успіх – німецьке видавництво «Dom Publishers» стало дистриб'ютором книги «Decommunised: Ukrainian Soviet Mosaics» ще до її виходу, купивши 1 000 примірників для продажу по всьому світу. Також велика перевага цієї співпраці в тому, що німецьке видавництво допомагає з редагуванням тексту, оскільки книга вийде виключно англійською мовою. «Dom Publishers» також погодились стати дистриб'ютором англійської версії видання «Мистецтво українських шістдесятників» («Art of the Ukrainian Sixties») та наступних книг про мистецтво й архітектуру.

Наполеглива праця на міжнародній арені «Видавництва Старого Лева» приносить свої результати – із понад 30 міжнародних проектів «ВСЛ» із продажу прав за кордон вже вийшли 19 книг. У 2016 р. з'явилося китайське видання книжки Р. Романишин та А. Лесіва «Зірки та макові зернята» («Petrel Publishing House»). Загалом 12 книжок «Видавництва Старого Лева» вже вийшли чи з'являться впродовж 2017 р. в іноземних видавництвах.

У 2017 р. очікується і вихід чеською мовою роману «Фелікс Австрія» С. Андрухович (у 2016 він вийшов у австрійському видавництві «Residenz-Verlag») та книжки «Зубр шукає гніздо» О. Були.

Китайською мовою у 2017 р. вийдуть «36 і 6 котів» Г. Вдовиченко з ілюстраціями Н. Гайди, «Війна, що змінила Рондо» творчої майстерні «Аграфка» та «Хто росте у парку» К. Міхаліциної з ілюстраціями О. Були.

На 2018 рік у Китаї заплановані видання «140 децибел тиші» А. Бачинського (книжка також вийде в Словенії) та «Марта з вулиці Святого Миколая» Д. Матіяш.

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» також підкорило Піднебесну – видавці підписали угоди на видання 21 книжки, й, разом із тим, Китай символічно став 21-ою країною, в якій з'являться книжки провідного дитячого видавництва України. Першими виданнями, що вийшли друком у Китаї, стали три дитячі книги з ілюстраціями В. Єрка: «Снігова королева», «Кресало» та «Маленький принц». 22-ою країною, яка придбала права на своєрідну візитну картку видавництва – «Снігову королеву» – стала Хорватія.

«Видавництво Анетти Антоненко» продало ліцензії на дві книжки, які з'являться впродовж наступних двох років, – роман «Російський сюжет» Є. Кононенко – для британського видавництва «Glagoslav» та збірку повістей «Миротворець» Л. Дереша – для вірменського «Antares» [9, 10].

Одеське видавництво інтерактивних книжок «Gutenbergz» також завойовує світовий ринок. Пілотний проект видавництва – інтерактивний «Шерлок Холмс» став найпопулярнішою книжкою в Китаї та ввійшов до списків найпопулярніших книжок США. Одесити перейшли до розробки інтерактивної книжки «Гаджетаріум», на яку видавці зібрали 10 тис. доларів через краудфандингову платформу «Kickstarter». Дитячою літературою «Gutenbergz» не обмежилось, перейшовши до історичної. Так з'явилася анімована розповідь про Чорнобильську катастрофу, доповнена архівними матеріалами, а згодом і хроніка Євромайдану. Найближчим часом видавництво планує втілити амбітну мету – осучаснити українські шкільні підручники. На думку видавців, це не лише допоможе зацікавити дітей наукою, а й вчителі краще зрозуміють своїх учнів [11].

Українські видавці продають не лише книжки, але й права на переклади та ілюстрації: «Ми починаємо продавати свої дитячі книги за кордон – у Францію, Корею, Китай, Прибалтику, Аргентину – і там цілковито міняється ставлення до нас як до країни, що може створити й запропонувати якісний продукт. Ми працюємо з великими закордонними видавцями, котрі починають трактувати нас як серйозного гравця на ринку та надійного партнера. Книжка сьогодні є інструментом, якого держава майже не використовувала попередні 25 років», – ділиться спостереженнями директор «Видавництва Старого Лева» М. Шейко.

Сьогодні книжка та читач, який її обирає, – це маркери повноцінної нації. Пізнаючи нашу літературу, за кордоном починають по-іншому сприймати країну загалом. Це дуже тривалий процес, але він необхідний [12].

Саме цей процес здатен забезпечити вихід вітчизняного книговидавництва на міжнародний ринок, із кожним разом набуваючи все організованіших форм.

Так, «Польові дослідження українського сексу» О. Забужко було видано англійською, болгарською, голландською, іспанською, німецькою, польською, румунською, російською, сербською, шведською, чеською мовами. В. Шевчук – майстер психологічної та готичної прози – своєю історично-містичною антиутопією «Око прірви» «примусив» стежити за українськими перипетіями англійських, польських та німецьких читачів. Свого часу Ю. Андрухович у романі

«Перверзія» започаткував нові віяння в українській літературі. Гротеск, іронічність, містика й еротика, детектив, авантюра стали тією живою сумішшю, що спричинила читацький успіх в Україні та за кордоном – роман було видано англійською, польською, російською, сербською та фінською мовами. Сучасний український письменник, журналіст, есеїст, один із представників станіславського феномену Т. Прохасько вразив вибагливих читачів романом «НепрОсті», який було перекладений англійською, німецькою, польською, російською мовами. Письменник, перекладач Ю. Винничук полюбився закордонним читачам романом «Танго смерті», який видали в Англії, США, Канаді, Аргентині, Франції, Німеччині, Хорватії, Чехії, Сербії, Польщі, Японії, Білорусі [13, 14].

М. Матіос – особлива постать в українській літературі, її доробок становлять збірки віршів, книги оповідань і романи. Більшість творів авторки було перекладено російською, китайською, хорватською, японською та іншими мовами [15].

Серед молодого покоління також є ті, кого вже дуже добре знають і навіть упізнають за стилем – книжки молодої української письменниці К. Бабкіної перекладено десятима мовами, їх публікували Esquire, The World, Harper's Bazaar, німецько-польський журнал Radar, численні антології, журнали Польщі, Румунії та Німеччини.

О. Михед поєднує літературу, кінематограф і мистецтво, що робить його тексти цікавими для читача будь-якої національності. За свій проект «АмнезіЯ project: відкрита платформа» 27-річний український письменник увійшов у сімку найкращих поетів світу.

«Генрі Лайон Олді» – колективний псевдонім українських письменників-фантастів. До сьогодні світ побачили більше 30 їхніх романів. «Генрі Лайон Олді» – одні з найпопулярніших фантастів не тільки в Україні, адже їхні романи перекладено на десятки різних мов світу [15, 16].

Літературні твори С. Жадана, активного організатора літературного життя України (з 2000 р. – віце-президент Асоціації українських письменників), учасника мультимедійних мистецьких проєктів, одержали численні національні та міжнародні нагороди й були перекладені тринадцятьма мовами, зробивши автора одним із найвідоміших сучасних українських письменників. Власне, письменником, із яким багато хто нині ідентифікує нашу літературу за кордоном. С. Жадан переконаний, що сучасна українська література поступово починає переступати кордони власної держави, цілком природно та органічно входить у загальний європейський літературний контекст: «Україна продемонструвала те, що може в сьогоднішніх реаліях означати поняття незалежності, свободи та гідності. Йдеться про ті речі, що для західних європейців давно стали забутими абстракціями. Але раптом виявилось, що є 40-мільйонний народ, що виходить на вулиці боротися з диктатурою, відстоювати свою свободу. Такі універсальні речі відчитуються в будь-якій країні, будь-якою мовою. Людині притаманно цікавитися тим, чого вона не знає, відкривати для себе нові світи, мови, народи, країни. Закордонним читачам важливий інший досвід, емоції, можливість порівняти, наскільки це збігається з їхньою історією». Письменник вважає, що в

цьому плані Західна Європа не дуже відрізняється від Східної: «Ми ж теж читаємо європейську, японську, китайську літературу, намагаємося спроектувати чужий досвід на себе. Це нормальне функціонування літератури. І українська нічим не гірша за інші літератури. У нас зараз з'являється багато нових імен і видавництв. Тобто літературний процес триває; він не настільки потужний та інтенсивний як хотілося б, але він є. Але я ніколи не ставив собі за мету писати так, щоб це було захоплюючим у Західній або Східній Європі. Я пишу про те, що цікаво мені. А якщо це цікаво ще комусь, я буду дуже задоволений» [17].

Активно перекладають та видають популярну за кордоном поезію Т. та С. Дзюбів. Критики навіть говорять про так званій літературний феномен: у Канаді вийшов тритомник «Тетяна і Сергій Дзюби. Вірші 60 мовами світу». Саме це видання вразило журі престижного Міжнародного літературного конкурсу імені де Рішельє в Одесі, де змагалися понад дві сотні письменників із України, США, Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Білорусі, Австралії, Японії, Китаю, Індії, Ізраїлю, Естонії, Казахстану, Узбекистану, Вірменії тощо. Подружжя здобуло два «Діамантових Дюки» в номінації «Поезія», а Сергій виборов і третій, перемігши в літературних Олімпійських іграх, де змагалися письменники, які працюють у різних жанрах. «Хоч дехто й каже, що йому не потрібні нагороди, – це лукавство, – вважає С. Дзюба. – Тому що кожна творча людина потребує визнання. Такі перемоги додають сил і це – щастя. Багато нагород – це дуже добре! Звісно, література – не спорт, але чим більше перемагають українці, тим більше світ дізнається про Україну» [3].

Щороку в світі виходять тисячі нових книжок. І саме літературні премії можуть стати одним із можливих орієнтирів для сучасного читача. Звісно, їх не можна вважати єдиним критерієм якості книжки, але стеження за преміями дає інформацію про тенденції в сучасному літературному процесі [18].

Навіть попри поширену думку, що в інших країнах вистачає своїх творчих особистостей, тому «втиснутися» в їхній культурний простір, «відвоювати» читача, а тим паче зацікавити нашою літературою дуже важко, багатьох українських письменників іноземні читачі відкривають для себе саме завдяки міжнародним літературним преміям [19].

Так, лауреатом престижної міжнародної нагороди ім. Ернеста Хемінгуея (засновники – канадське видавництво «Litsvet» і відомий журнал «Новий світ») став письменник, прозаїк, літературний критик, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка В. Слапчук [20].

Літературну відзнаку «Ангелус» вручають за найкращу прозову книгу, опубліковану польською мовою. Цього року було номіновано книжки відразу трьох українських письменників: О. Чупу журі відзначило за польський переклад книги «10 слів про Вітчизну» («Dziesięć słów o ojczyźnie», Korporacja Na!art), А. Любку номінували за «Карбід» («Karbid», Warsztaty Kultury w Lublinie), а В. Махна – за збірник есеїстики «Експрес „Венеція”» («Express „Venezia”», Instytut Mikołowski). У 2015 р. лауреатом цієї премії став С. Жадан із книгою «Месопотамія», «Mezopotamia» (пер. Міхаель Петрик і Адам Поморський) [21].

Лауреатом ще однієї польської літературної премії – ім. Джозефа Конрада-Коженьовського – в 2016 р. стала письменниця Ж. Слоньовська за найкращий літературний дебют – роман «Дім з вітражем». Премія Конрада присуджується раз на два роки українському письменникові віком до 40 років за «послідовність у реалізації творчого шляху, інноваційність форми, ламання стереотипів та універсальність послання». Висунути претендентів на премію можуть українські та іноземні культурні інституції, наукові центри, видавництва, творчі об'єднання та приватні особи. Лауреат Премії Конрада отримує грошову нагороду в розмірі 3000 євро та піврічне стажування в Польщі в рамках стипендіальної програми Міністра культури і національної спадщини Республіки Польща GAUDE POLONIA від Національного центру культури у Варшаві [22].

Українська поетеса, перекладач, автор прозових творів К. Калитко у вересні 2016 р. отримала престижну премію CrYstal Vilenica, яку вручають на Міжнародному літературному фестивалі у Віленіці (Словенія) [23].

Вишеградська літературна премія Східного партнерства відзначає авторів поезії, художньої та наукової літератури з країн Східного партнерства – Азербайджану, Вірменії, Білорусі, Грузії, Молдови та України. У 2016 р. літературну премію Visegrad Eastern Partnership Literary Award за роман «Фелікс Австрія» отримала українська письменниця С. Андрухович. Церемонія нагородження відбулася 5 квітня у Братиславі. Організатором заходу виступила кафедра русистики та східноєвропейських студій філософського факультету Університету Коменського в Братиславі (FiF UK). Окрім роману-переможця, на відзнаку претендували ще кілька видань, які вийшли друком в Україні, зокрема українське видання білоруської письменниці й Нобелівської лауреатки С. Алексієвич «Час second-hand» [24].

Медаллю німецького Гете-інституту за активну роль у поширенні німецької мови за межами німецькомовного світу та сприяння міжнародному культурному обміну було нагороджено письменника Ю. Андруховича [25].

Україна була й серед переможців високих нагород та рейтингів на Франкфуртському ярмарку. Так, у «Global Illustration Award» (кращі ілюстрації та обкладинки) було відзначено творчу майстерню «Аграфка» (львівські художники Р. Романишин та А. Лесів) за обкладинку до книжки «Джордж і таємний ключ до Всесвіту» Люсі та Стівена Гокінгів; у «Stiftung Buchkunst» (зібрання найкрасивіших книг з усього світу) перемогу отримали шість українських видань; у каталозі «The White Ravens» (найкращі дитячі та підліткові видання з усього світу) було відзначено «Хто росте у парку» К. Міхаліциної та «Вітер з-під сонця» О. Луцєвської. Міжнародний каталог «The White Ravens» («Білі круки») – це перелік 250 найкращих дитячих книжок з понад 40 країн світу. Щороку фахівці обирають найкращі видання з-поміж 9 тисяч книжок, які надходять до Міжнародної Молодіжної Бібліотеки (International Youth Library, IYL) у Мюнхені [26, 27].

Однією з найпопулярніших міжнародних премій є «Книга року BBC Україна» (літературна нагорода україномовним літературним творам, що присуджується Британською телерадіомовною корпорацією BBC. У список потрап-

ляють видані в Україні та написані українською мовою книжки. Номінуванням книжок займаються самі видавці, кожен із яких сам може надіслати на конкурс до трьох книжок. Премія складає 1000 фунтів стерлінгів. Її вручають письменнику, чия книжку визнано найкращою журі з п'яти осіб. У 2015 р. «Книгою року BBC» стала збірка оповідань В. Махна «Дім у Бейтінг Голлов». У 2016 р. – роман «Забуття» Т. Малярчук. «Дитячою книгою року BBC – 2016» журі назвало книжку Г. Ткачук «Тринадцять історій у темряві» [18].

Переможцями від України у програмі від Британської Ради «3×3» у 2016 р. стали Г. Шиян, Л. Дереш та В. Рафеєнко. Програма є важливою для розбудови та зміцнення зв'язків між фахівцями британського та українського літературно-видавничого середовища. У рамках проекту журі визначає по три письменники з Великої Британії та України, які отримують можливість потрапити на резиденцію в іншій країні та взяти участь у найбільших літературних фестивалях [28].

Не можна залишити поза увагою й те, що письменниця М. Нікітюк, у рамках Каннського кінофестивалю, стала переможцем 10 сесії ScripTeast Award за сценарій «Коли падають дерева». Це премія за найкращий сценарій зі Східної та Центральної Європи ім. Кшиштофа Кешльовського. Твір М. Нікітюк визнали найкращим із-поміж 11 претендентів із 8 європейських країн – Німеччини, Польщі, Румунії, Литви, Болгарії, Чехії, Грузії та України. ScripTeast, заснована польським продюсером Даріушом Яблонським, – це навчальна програма з підготовки сценаріїв до зйомок та, одночасно, програма, що займається промоцією талантів зі Східної Європи в світі західноєвропейського кінобізнесу. Це справді дуже серйозна програма і дуже вагома перемога не лише для кіно, а й для літератури, бо програма гарантує промоцію сценаріїв і є відбірковою платформою для них [29].

Саме тому отримання міжнародних премій не лише престижне, але й має багато позитивних наслідків: славу, диплом, часто й чималу грошову премію. Крім того, така подія тягне за собою значне підвищення інтересу читачів, а, отже, збільшення накладів книг. І найголовніше – це сприяння творчій та видавничій активності [30].

Культурна взаємодія України з міжнародною спільнотою відбувається не в останню чергу завдяки українській діаспорі, що допомагає презентувати в світі наші найкращі здобутки. Приклад харків'янина А. Паперного, який із 1991 р. живе в Ізраїлі, доводить: навіть одна людина може багато зробити для того, щоб Україна стала ближчою та зрозумілішою тим, хто має про неї досить обмежені уявлення. Перекладаючи на іврит поетичні тексти українських авторів, А. Паперний дає змогу ізраїльському читачеві дізнатися про цілу плеяду українських авторів – від класиків (Т. Шевченко, І. Франко) – до сучасників (Е. Андієвська, Ю. Андрухович, М. Кіяновська, К. Калитко тощо). Перекладач відзначає, що читацька аудиторія цікавиться українською культурою, поезією, та, щоб на високому рівні налагодити українсько-ізраїльський культурний діалог, потрібна постійна програма перекладів української літератури на іврит та ізраїльської літератури українською; найкращим варіантом було би заснування

двох часописів – одного в Україні, а другого в Ізраїлі, – які спеціалізувалися б на перекладах і видавалися коштом ізраїльських та українських бізнесменів, зацікавлених у розвитку свого бізнесу в тій чи тій країні. Також необхідними є зусилля публіцистів, літературознавців, істориків, спрямовані на подолання взаємних упереджень [31].

Українсько-швейцарський журналіст, письменник, художник Л. Винник більшу частину життя провів у Швейцарії. Митець констатує, що про 99 % українських письменників там ніхто нічого не знає: «Що стосується мене, то я є членом Спілки письменників Швейцарії, мене знають як письменника свого, зрештою, пишу, передусім, німецькою. Українська ж література в наших книгарнях – рідкісна річ. Колись бачив «Кобзар» та «Хіба ревуть воли, як ясла повні» німецькою мовою. Може, тепер продають щось Андруховича, бо він сюди часто приїжджає, та я особисто його творів у книгарнях ще не бачив».

Натомість, львівська журналістка, публіцистка й письменниця Л. Олендій, яка вже шостий рік мешкає в Італії, з упевненістю стверджує, що італійська літературна поетична громада знає й цікавиться українською літературою. Цим, значною мірою, можна завдячувати творчості поетеси С. Костюк, вірші якої перекладено італійською й відзначено нагородою Міжнародного літературного конкурсу «Між словом і вічністю».

Зі спостережень А. Багряної – київської поетеси, прозаїка, перекладача й драматурга, яка вже сім років живе на Балканах, – у Македонії та Болгарії знають про наших письменників дуже мало. З класиків, у кращому випадку, згадують Т. Шевченка та Лесю Українку, зі сучасних – тих авторів, які приїждять на різні літературні фестивалі або ж самі заявляють про себе у цих країнах. У місцевих книгарнях твори українських письменників знайти майже неможливо.

Широко відомий за кордоном письменник А. Курков упевнений, що український автор насправді може бути успішним тільки тоді, коли видається за кордоном. А. Багряна вважає інакше: «Якщо у Франції, Німеччині, Великобританії – то, може, й так. На Балканах це неможливо. Бо український ринок, у порівнянні з їхніми ринками, в кілька разів більший та потужніший. Інша справа, коли тобі вдається виграти якийсь грант, хоча й це не факт, що ти станеш успішним. Я знаю випадки, коли книги відомих українських письменників були видані в балканських країнах завдяки грантам, при цьому жоден примірник за 5-7 років так і не продався, бо ніхто не знає цих авторів на Балканах і ніхто не займається їхньою популяризацією».

Тому, зважаючи на гостру необхідність по-новому заявити про нашу літературу, письменниця А. Багряна з чоловіком – болгарським поетом Димитром Христовим – всіляко намагаються пропагувати українську літературу в Болгарії. Вони видали антологію «Нова українська поезія» (32 сучасні поети), поетичну збірку В. Слапчука «Крилатий чоловік», збірки інших українських поетів. «Ці книжки продаються в окремих софійських книгарнях, та книжковий ринок тут розвинений слабо, тому з комерційної точки зору ці проекти не вигідні, – констатує письменниця. – А грантів на пропаганду (переклад і видання) української літератури за кордоном наша держава не пропонує. Все робиться на

власній ініціативі перекладачів і окремих видавців, іноді – зі залученням коштів спонсорів чи й самих авторів. Із перекладами української літератури зараз складно, бо ніхто не хоче їх фінансувати. В Македонії цим опікується Міністерство культури, в Україні, на жаль, цим ніхто не займається» [19].

До слова, Дмитр Христов став одним із перших, кого було нагороджено медаллю «Івана Мазепи», заснованої від 22 січня 2016 р. Міжнародною літературно-мистецькою академією України для відзначення заслуг громадян України, а також іноземних громадян та осіб без громадянства, які проявили себе у сфері мистецтва і науки як видатні творці, організатори та меценати.

Те, що українську літературу в світі пропагують не лише вихідці з України, а й іноземці, є знаковим, адже саме так засвідчується повага до нас як нації, чия культурна та мистецька спадщина заслуговує на визнання.

Для британського перекладача українського походження Стівена Комарницького захоплення українською літературою перетворилося у справу всього життя. Разом із діловим партнером С'юзі Спейт він у 2013 р. заснував видавництво «Kalyna Language Press» та активно займається промоцією української літератури в Британії. С. Комарницький переклав англійською твори Л. Голоти, В. Шкляра, Ю. Щербака, І. Павлюка, П. Тичини, а також деяких авторів Розстріляного Відродження. Видавництво також отримало грант від англійського відділення міжнародного ПЕН-клубу для перекладу та видання віршів поета І. Павлюка у Великій Британії. В 2015 р. читачі проекту «PEN World bookshelf» визнали його книжку своєю улюбленою (вона збрала 2521 голос). Перекладені книжки видавництво «Kalyna Language Press» продає он-лайн, а також у книжкових крамницях.

С. Комарницький упевнений, що в Україні існує одне з найпотужніших літературних і художніх середовищ у Європі – експерименти, гра з формою надзвичайно цікаві для закордонного читача. Про це свідчить і роман «Кагарлик» О. Шинкаренка, який, за словами перекладача, буде мати успіх у Великій Британії серед тих, хто любить вишукану літературу. Для промоції роману вже було організовано презентації в Оксфордському Університеті та у лондонському центрі DASH Arts. «Зазвичай, перекладна література не користується значним комерційним успіхом, – зізнається С. Комарницький, – але ми знаємо, що з часом зможемо змінити сприйняття української літератури в Британії, і це поступово збільшить її продажі. Зі січня 2016 р. ми продаємо наші видання у книгарні «Foyles» і вже маємо прихильників серед впливових у літературному світі людей. Ці кроки – основа нашого майбутнього успіху» [32].

Директор паризької книгарні Globe Франсуа Девер, який представляв на теренах Міжнародного книжкового салону (Salon du livre) в Парижі власний павільйон, у тому числі з українськими авторами, зазначив: «Україна важливо, щоб Україна брала участь у книжкових салонах. Ваша країна зараз у центрі уваги світової спільноти, простих громадян, і тому, коли підтримується такий великий інтерес до країни, а вона відсутня на книжковому ярмарку, звичайно, в людей виникають запитання». Стосовно планів співпраці з українськими авторами, то книгарня Globe готова розглядати будь-які пропозиції. У Globe найбі-

льшою популярністю користуються такі українські автори, як А. Курков, передусім із останнім твором «Джимі Хендрекс», Ю. Андрухович, М. Матіос із її «Солодкою Дарусею», І. Роздобудько, О. Забужко та інші» [33].

А засновниця та очільник організації Kulturallmende в Мюнхені Верена Нольте є активним промоутером української літератури в Німеччині. Вона – менеджер культури з великим досвідом: більше десяти років працювала у відділі культури Мюнхена, впродовж тривалого часу очолювала мистецьку резиденцію «Вілла Вальдберта» та мережу німецьких літературних будинків. Сьогодні вона працює над творенням мережі літературних «мостів» поміж Німеччиною та Україною, зокрема, влаштовуючи зустрічі українських та німецьких письменників. Проте цілком ймовірно, що проект відійде від концепції письменницьких зустрічей, адже цього року організатори долучили до нього ще й мистецьку акцію, яку було добре сприйнято. «Наразі існує думка, що українська література вже не має такого попиту, не є такою затребуваною, як раніше. Таке трапляється зі всіма літературами, й це колись знову зміниться. Щодо української літератури, то тут я залежна від перекладів. Їх є багато й справді дуже добрих. Для порятунку та відбудови громадянського суспільства ми маємо щодня докладати реальних зусиль, і я переконана, що через культуру Україна стане справді сильнішою та встоїть перед загрозами зі сходу», – вважає В. Нольте [34].

Допомогти Україні й українцям повернутися на ментальну мапу Європи після століть розлуки спробував у свій спосіб і німецький письменник Карл Шльогель, видавши унікальну книжку про Україну, її різноманітні за історією й культурою міста «Український виклик. Відкриття європейської країни». Книга, що побачила світ за сприяння Представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні, – це насамперед жест глибокої солідарності письменника, провідного європейського інтелектуала з новою Україною після Майдану. Видання складається з низки нарисів, кожен із яких розповідає про зустріч автора з одним із ключових українських міст: Києвом, Одесою, Ялтою, Харковом, Дніпром, Донецьком, Чернівцями, Львовом. Передусім для європейців автор розкриває різні пласти життя українських міст: історію, ландшафт, топоніміку, імена видатних особистостей. У різноманітності регіонів України історик вбачає не слабкість, а силу, яка зробить її передовою країною європейського континенту. В нарисах прослідковується смислова єдність, яку Шльогель називає прагненням «збагнути нечуване багатство цієї Європи в мініатюрі», якою є наша країна. Інтелектуал розглядає Україну як європейський регіон, який сьогодні страждає від військової та інформаційно-ідеологічної агресії, і саме через це, як ніколи, потребує уваги та солідарності у протистоянні тоталітаризму й імперському реваншизму. Спочатку Помаранчева революція, а згодом і Революція Гідності вивели Україну з тіні російської та радянської імперій та позначили її у свідомості європейців як окрему від російської нації державу [35].

Як видно, зацікавленість Україною зростає. Одним із важливих кроків для відбудови громадянського суспільства та становлення України як цілісної

держави є участь в заходах, які охоплюють одночасно й сферу культури, й міжнародні відносини. Це – міжнародні літературні ярмарки та фестивалі.

Поступом можна вважати представлення української програми (вперше!) на четвертому щорічному літературному фестивалі в Нідерландах Read My World. Згідно з концепцією, дирекція фестивалю запрошує по одному куратору із гостьової країни, який на власний розсуд складає та пропонує національну програму. Створенням української програми займалася І. Вікирчак – культурний менеджер, засновниця Міжнародного фестивалю оповідання «Intermezzo», що проходить у Вінниці. Read My World відбувся 6–9 жовтня 2016 р. в одному зі сучасних культурних центрів Амстердама. Упродовж трьох днів А. Курков, В. Амеліна, О. Забужко та А. Любка знайомили учасників зі своїми текстами, брали участь у тематичних дискусіях, поетичному марафоні, презентували українські фільми нідерландській аудиторії.

А видавництва з Києва, Львова та Харкова представляли Україну в Литовському виставковому центрі LITEXPO, де проходив XVII Вільнюський книжковий ярмарок. Для налагодження та розвитку співпраці українських та литовських видавців, організатори також запросили відвідати Вільнюський книжковий ярмарок представників видавництв «Дух і літера» та «Кальварія». Візит українських письменників та видавців у Вільнюс відбувався за підтримки Литовського культурного інституту в рамках проекту «Литва-Україна: Культурне партнерство 2016» [36, 37].

Окрім колективних поїздок на міжнародні ярмарки в Прагу, Вільнюс, Варшаву, Краків, Болонью, Салоніки та індивідуальних бізнес-візитів, видавці також скористалися підтримкою держави, взявши участь у Національному стенді України на Франкфуртському книжковому ярмарку – головній бізнес-події планети для видавців і книголюбів [38].

Справді, 2016-й ярмарковий рік став для українських книговидавців і читачів багато в чому етапним. Уперше над формуванням національного стенду України на 68-му Франкфуртському ярмарку, який тривав з 19 по 23 жовтня, працювала робоча група, до складу якої увійшли представники Міністерства культури України, Міністерства закордонних справ, Міжнародного фестивалю «Книжковий Арсенал», ГО «Форум видавців у Львові», Міжнародної літературної корпорації MERIDIAN CZERNOWITZ, Української асоціації видавців.

Цього разу ярмарок зібрав 7100 учасників, безліч стендів із-понад 100 країн. Важливим досягненням була поява українських книг у колекції «Найкращий книжковий дизайн з усього світу» від німецького фонду «Мистецтво книги». Цей фонд співпрацює з спеціалізованими конкурсами дизайну та мистецькими інституціями з різних країн. «Мистецький Арсенал» за сприяння МЗС встановив із ним партнерство, й уперше провів конкурс під час «Книжкового Арсеналу» разом із Гете-Інститутом в Україні. Це означає, що відтепер українські книги матимуть свої полиці на цій супервідвідуваній виставці щороку, потраплять у міжнародний каталог фонду, отримають більшу увагу та можливості для продажу прав за кордон, а отже і Україна буде більш впізнаваною серед за-

кордонних аудиторій як сучасна креативна країна з великим потенціалом книжкового ринку [5].

«Україна в цьому році приємно здивувала. – Поділилася враженнями директор видавництва «Основи» Б. Павличко. – Вперше в історії нашої незалежності ми мали достойний колективний стенд. Найважливішою подією українського стенду була презентація книги «Казимир Малевич. Київський період 1928–1930» за участі Т. Філевської, М. Мудрак, Жан-Клода Маркаде та Л. Лихач. Це видання унікальне для світу малевичезнавства й укотре показує, що Малевич – український, а не лише російський художник. Важливо відзначити, що презентація України як держави прогресивної ще й у світі книговидавництва сталася лише завдяки роботі волонтерів, які роками боролися з різними державними установами, щоб гроші, призначені на ярмарок, не розкрадали. Сподіваюся, що наступного року новостворений Інститут книги при Міністерстві культури призначить одну відповідальну особу, яка зуміє ще краще організувати присутність України на ярмарку. Нам треба багато чому вчитися, і цей рік став невеличкою перемогою для українських видавців. Книжки мусять стати стратегічною галуззю для держави».

Також у рамках Українського національного стенду було представлено арт-енциклопедію «Ukraine. The Best. Культурний простір від А до Я». В енциклопедії вміщено розповіді про 123 героїв із різних сфер культури – музикантів, літераторів, артистів тощо. Автори проекту називають цю книжку «культурною мозаїкою сучасної України».

Виконавчий директор видавництва «Наш Формат» А. Мартинов звернув увагу на креативний дизайн стенду, який вирізнявся на фоні інших країн: «Прогрес у цьому році істотний та помітний неозброєним оком. Водночас, є помилки, які треба усунути в майбутньому. Наступного року треба більш прискіпливо ставитись до підбору асортименту, щоб стенд виглядав сучасно і показував галузь і культуру з усіх боків. Також низка видавців («Астра», «Віват», «Елвік», «Добра листівка») приїхали й розмістилися власним коштом. На жаль, інформація про них на загальному українському стенді була відсутня, що, своєю чергою, не дозволяло надати відвідувачам комплексну інформацію про представників України. В огляді українського книжкового ринку, який було представлено під назвою „THE GUIDE TO THE UKRAINIAN BOOK MARKET”, я побачив тільки інформацію про учасників стенду, а також коротко, по два абзаци, про тенденції та перші самостійні кроки у видавничій галузі. І цим ми разюче відрізнялися від поляків, які представили всю економіку, вектори й тренди видавничої галузі в одному буклеті. Попри всі негаразди, цьогорічна експозиція від нашої держави була найкращою за весь час існування виставки» [39].

Варто зазначити, що напередодні Франкфуртського книжкового ярмарку у 2017 р. в Україні відбудеться міжнародний всесвітній ПЕН-конгрес, на якому будуть, зокрема, й представники програми «Письменники в ув'язненні». Очевидно, що ця проблематика має стати однією з центральних тем не лише на конгресі, але й бути презентованою належним чином у Франкфурті [5].

За словами менеджера з авторських прав «Видавництва Старого Лева» І. Федечка, те, що все більше українських видавців відвідують міжнародні книжкові виставки, є прекрасною тенденцією: «Адже, якщо хочемо бачити українські книги перекладеними й виданими в інших країнах, то допомогти в цьому можуть лише постійна активна участь у міжнародних процесах видавців та авторів, а також підтримка культурних інституцій. Також важливо знайти на закордонному фронті свого союзника – людину, якій ваша книжка подобатиметься настільки ж сильно, як і вам. Загалом ринок прав дуже цікавий: на кожен товар може знайтись свій покупець» [10]

Власне, саме після презентації України у Франкфурті експерти зазначили, що сучасна українська література відповідає усім запитам вибагливої європейської літературної публіки та її книжковим вподобанням [40].

Допомагають влитися читачам у літературний процес і менеджери культури, організовуючи лекторії, події, створюючи персональні блоги – публічні читацькі щоденники; і автори – використовуючи нові медіа для самопросування і самовираження. Зростає конкуренція серед видавців і авторів; зростає усвідомлення внеску дизайнера й художника у популярність книжки [38].

Тож, і інтерес до читання, очевидно, зростає. Звичка читати, звичка колекціонувати книжки, збирати домашню бібліотеку повертається у перелік ознак освіченої сучасної людини. Це так само, як ходити до кінотеатру чи платити за музику у плеєрі.

Це підтверджує й статистика, дані якої є досить втішними. За перше півріччя 2016 р. – станом на 21 червня – з'явилося на 615 назв книг більше порівняно з аналогічним періодом 2015 р., тиражі зросли на 4 855 500 примірників. Кількість назв українською мовою у 2015 р. збереглася приблизно на рівні 2014 р. – 14117 одиниць. Що ж до першого півріччя 2016 р., то тут видань українською надрукували на 11% більше в порівнянні з цим же періодом 2015-го (4913 і 4411 одиниць відповідно). При цьому наклад зріс суттєво – на 77% (з 4 672 000 100 до 8 268 500 прим.) [41].

До того ж, 2017 р. – початок діяльності новоствореного Українського інституту книги, для якого промоція читання в країні та розвиток бібліотечної галузі – пріоритетні напрямки. Директор Інституту книги Р. Семків переконаний, що, «якщо письменник хоче визнання, він насамперед має працювати й добиватися його на внутрішньому ринку в своїй країні. Український ринок сильнішає. Треба відбутися тут, і тоді такі люди стають помітними й на Заході, бо західні літературні ринки потребують хороших письменників з України, адже Україна цікавить в силу історичних подій» [1].

Щодо книговидання, яке може розвиватися в нашій країні швидко та успішно, то директор видавництва «Книголав» та PR-директор «1+1 медіа» С. Павелецька дає кілька чітких порад: «По-перше, держава повинна давати видавцям податкові пільги: щоб зменшити собівартість видань, увесь світ друкує їх у Китаї, а ми ж, обравши такий варіант, потрапляємо ще на ПДВ, що рівнозначно обмежує можливості ринку. По-друге, це реформування системи освіти дотичних до видавництва професій. По-третє, важливе сприяння дистрибуції та

пільги для книжкових крамниць у межах торговельних центрів. Очевидно, потрібні прозорі схеми, які стимулюватимуть розвиток ринку, а не збагачення окремих гравців. А ще – ми всі маємо пропагувати читання, як здорове харчування чи здоровий спосіб життя» [42].

Тому на сьогодні чи не основним завданням для всієї творчої еліти, зокрема літераторів та причетних до книговидавничої справи, є розповісти Європі про Україну як інноваційну країну, що дала і ще може дати світові багато мистецьких ідей, легко володіє сучасною мовою дизайну та має привабливі креативні індустрії [5].

СПИСОК ПЕРШОДЖЕРЕЛ

1. Булик В.-К. Все більше українських письменників має кошти від книжок, – Ростислав Семків [Електронний ресурс] / Катерина-Василина Булик. – Режим доступу: <https://hromadskeradio.org/ru/programs/hromadska-hvylya/mozhe-ale-ne-musyt-yakum-ye-suchasnyu-pysmennyyk>

2. Вівчарик О. Марко Павлишин: «Література – співторець модерної нації» [Електронний ресурс] / Олег Вівчарик. – Режим доступу: <http://kameniar.lnu.edu.ua/?p=335>

3. Тютюнник Є. Сергій ДЗЮБА: «Письменники несуть у світ знання про Україну» / Євдокія Тютюнник // Уряд. кур'єр. – 2016. – 24 верес.

4. Кабмін схвалив Концепцію держполітики щодо видавничої справи та читання до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/02/26/kabmin-shvalyv-konceptsiyu-derzhpolityky-schodovydavnychoji-spravu-ta-chytannja-do-2020-roku/>

5. «Франкфуртський ярмарок: як література впорядковує світ» – Ольга Жук ділиться враженнями від Франкфуртського ярмарку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukr.lb.ua/culture/2016/10/28/349141_frankfurtskiy_yarmarok_yak.html

6. Сліпченко К. Між Единбургом та Ульяновськом. Що означає статус «Місто літератури ЮНЕСКО» для Львова? [Електронний ресурс] / Катерина Сліпченко. – Режим доступу: http://zaxid.net/news/showNews.do?mizh_edinburgom_ta_ulyanovskom&objectId=1378900 ; Сліпченко К. До річниці здобуття Львовом титулу Міста літератури відбудеться фестиваль [Електронний ресурс] / Катерина Сліпченко. – Режим доступу: http://zaxid.net/news/showNews.do?do_richnitsi_zdobuttya_lvovom_titulu__mista_literaturi_yunesko_vidbudetsya_festival&objectId=1411632

7. Кушнір Ю. Юстина Соболевська про культ літератури в Україні та нову культурну політику в Польщі [Електронний ресурс] / Юлія Кушнір. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/culture/2016/08/2/214421/>

8. Кіяновська М. Поет у Польщі vs поет в Україні. Чому нам важливо читати сучасну польську поезію [Електронний ресурс] / Маріанна Кіяновська. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/culture/2016/06/23/214207/>

9. Українські видавництва стають популярними за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zik.ua/news/2017/01/31/ukrainski_vydavnytstva_stayut_populyarnymu_za_kordonom_1035253
10. Клебан Ю. Література на експорт-2017: українські книжки в іноземних видавництвах [Електронний ресурс] / Юлія Клебан. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/news/literatura-na-eksport-2017-ukraiinski-knizhki-v-inozemnix-vidavnictvax>
11. Інтерактивна книжка одеського видавництва стала найпопулярнішою в Китаї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/02/24/interaktyvna-knyzhka-odesko-ho-vydavnytstva-stala-najpopuljarnishoju-v-kytaji/>
12. Неборак Б. Книготворці: Микола Шейко та Маряна Савка про історію розвитку «Видавництва Старого Лева» [Електронний ресурс] / Богдана Неборак. – Режим доступу: <https://theukrainians.org/vsl/>
13. Поточняк А. Українські книги, які читають у всьому світі [Електронний ресурс] / Анна Поточняк. – Режим доступу: <http://vsiknygu.net.ua/neformat/49272>,
14. Рябчій І. Глухоніма література. Кого з українських письменників перекладають, знають і читають у Європі [Електронний ресурс] / Іван Рябчій. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Publication/4396>
15. 24 сучасних українських письменники, яких варто прочитати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uamodna.com/articles/24-suchasnyh-ukrayinsjkyh-pysjmennyku-yakyh-varto-prochytaty/>
16. Катерина Бабкіна читатиме поезію в Парижі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/katerina-babkina-chitatime-poeziyu-u-parizhi>
17. Біда О. Сергій Жадан: «Я не хочу бути героєм нашої доби, я хочу бути собою» [Електронний ресурс] / Олеся Біда. – Режим доступу: <http://reinvent.platfor.ma/zhadann-sergiii/>
18. Славінська І. Літературні премії: кому вірити? [Електронний ресурс] / Ірина Славінська. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2011/10/26/88359/>
19. Більська Т. Голос із-за кордону: про українські книги, сепаратистів і озброєний народ [Електронний ресурс] / Тетяна Більська . – Режим доступу: http://24tv.ua/golos_izza_kordonu_pro_ukrayinski_knigi_separatistiv_i_ozbroyeniy_narod_n744501
20. Василь Слапчук став лауреатом премії імені Ернеста Хемінгуея [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/vasil-slapchuk-stav-laureatom-premiyi-imeni-ernesta-khemingueya>
21. Трьох українських письменників номінували на літпремію «Ангелус» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/trokh-ukrayinskikh-pismennikov-nominuvali-na-angelus>
22. Жанна Слоньовська – переможець нагороди Conrad Festival [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/10/31/zhanna>

slonovska-peremozhec-nahorody-conrad-festival/; Софія Андрухович, Остап Сливинський та Олексій Чупа в фіналі Премії Конрада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2015/11/27/203897/>

23. Катерина Калитко отримала престижну премію у Словенії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/10/22/kateryna-kalytko-otrymala-prestyzhnu-premiju-u-sloveniji/>

24. Софія Андрухович отримала літературну премію Східного партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bukvoid.com.ua/-events/premii/2017/04/06/184045.html>

25. Матюшенко І. Письменник Ю. Андрухович отримав медаль ім. Гете [Електронний ресурс] / Іван Матюшенко. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1597570-ukrayinskiy-pismennik-yu-andrukhovich-otrimav-medal-im-gete>

26. Книги «Видавництва Старого Лева» відзначили у Франкфурті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2106101-knigi-vidavnictva-starogo-leva-vidznacili-u-frankfurti.html>

27. Українські книжки – знову в каталозі «Білі круки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/10/17/ukrajinski-knyzhky-znovu-v-katalozi-bili-kruky/>

28. «3×3» від Британської Ради: результати відбору в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/07/05/3x3-vid-brytanskoji-rady-rezultaty-vidboru-v-ukrajini>

29. Фесенко Л. Марися Нікітюк, письменниця, володарка призу Каннського фестивалю «За кращий сценарій»: Перефарбувати російський танк у рожевий колір – це теж декомунізація [Електронний ресурс] / Ліліана Фесенко. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/2023380-marisa-nikituk-pismennica-volodarka-prizu-kannskogo-festivalu-za-krasij-scenarij.html>

30. Костів Л. Літературні премії у світі [Електронний ресурс] / Леся Костів. – Режим доступу: <http://www.web-standart.net/magaz.php?aid=6311>

31. Максимчук О. Антон Паперний: «Найперше слід перекладати класиків ізраїльської літератури» [Електронний ресурс] / Ольга Максимчук. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/11/03/anton-papernyj-najpershe-slid-perekladaty-klasykiv-izrajilskoj-literatury/>

32. Стівен Комарницький: Поступово знаходимо друзів української літератури у Британії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/interview/stiven-komarnickij-postupovo-znachodimo-druziv-ukraiinskoii-literaturi-u-britanii>

33. Директор книгарні Globe сказав, чим корисний для України Паризький салон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrinform.ua/-rubric-culture/1986178-direktor-knigarni-globe-skazav-cim-korisnij-dla-ukraini-parizkij-salon.html>

34. Шимон І. Верена Нольте: «Ми нікого не можемо підтримати зброєю, але ми можемо зробити це за допомогою культури» [Електронний ресурс] /

Ірина Шимон. – Режим доступу: <http://www.korydor.in.ua/ua/opinions/verena-nolte-proekt-literatury.html>

35. Лук'янчук Г. «Український виклик» [Електронний ресурс] / Георгій Лук'янчук . – Режим доступу: <http://cultua.media/ukranskij-viklik>

36. Савчук А. Україна вперше візьме участь у літературному фестивалі у Нідерландах [Електронний ресурс] / Альона Савчук. – Режим доступу: <http://vidia.org/2016/51371>

37. Українські видавництва візьмуть участь у Вільнюському книжковому ярмарку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://i-pro.kiev.ua/content/ukrayinski-vidavnitstva-vizmut-uchast-u-vilnyuskomu-knizhkovomu-yarmarku>

38. Щур О. Перекладацький бум і #bookchallenge_ua: Підсумки року в книговидаванні [Електронний ресурс] / Оксана Щур. – Режим доступу: <https://life.pravda.com.ua/culture/2016/12/26/221918/>

39. Павличко Д., Мартинов А. Як Україна показала себе на 68-му Франкфуртському книжковому ярмарку. Думка видавців [Електронний ресурс] / Дана Павличко, Антон Мартинов. – Режим доступу: <http://life.pravda.com.ua/culture/2016/10/26/219371>

40. Собора І. На Міжнародному книжковому ярмарку експерти відзначили «сучасність» української літератури [Електронний ресурс] / Інна Собора. – Режим доступу: <http://www.unn.com.ua/uk/news/1611589-na-mizhnarodnomu-knizhkovomu-yarmarku-eksperti-vidznachili-suchasnist-ukrayinskoji-literaturi>

41. Наклади книг українською зростають: статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2016/06/30/naklady-knyh-ukrajinskoju-zrostajut-statystyka/>

42. Ніколаєва К. Як видавництво «Книголав» планує змусити нас читати більше. (Поспілкувалися з директором видавництва «Книголав» про книговидавання в Україні, перспективи розвитку вітчизняної бізнес-літератури та тотальну пропаганду читання) [Електронний ресурс] / Ксенія Ніколаєва. – Режим доступу: <https://bit.ua/2017/04/knigolove-2/>

Матеріал підготувала

М. Б. Лелик,
голов. бібліограф
відділу наукового аналізу
й узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Підписано до друку 06.06.2017. Обл.-вид. арк. 1,16. Б/т. Зам. 58. Безплатно

Ротапринт НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278-85-12